

# Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 25.08.1981, sp. zn. 8 Co 1/81, ECLI:CZ:NS:1981:8.CO.1.1981.1

**Číslo:** 50/1983

**Právní věta:** Nebylo-li pravomocnými rozhodnutími orgánu sociálního zabezpečení uloženo organizaci nahradit neprávem vyplacené částky (§ 112 odst. 1 zákona č. 121/1975 Sb.) a poživateli dávky vrátit dávku, která mu nenáležela (§ 62 odst. 2 citovaného zákona), nejde v řízení o návrhu podle ustanovení § 113 téhož zákona o nedostatek podmínky řízení (§ 104 odst. 1 o. s. ř.) v takovém případě jde o neexistenci právní skutečnosti, která odůvodňuje zamítnutí návrhu.

**Soud:** Nejvyšší soud České soc. rep.

**Datum rozhodnutí:** 25.08.1981

**Spisová značka:** 8 Co 1/81

**Číslo rozhodnutí:** 50

**Číslo sešitu:** 9-10

**Typ rozhodnutí:** Rozsudek

**Hesla:** Podmínky řízení, Řízení před soudem, Sociální zabezpečení

**Předpisy:** 99/1963 Sb. § 104 121/1975 Sb. § 61

§ 112

§ 113

**Druh:** Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

**Sbírkový text rozhodnutí:**

*Č. 50/1983 sb. rozh.*

Nebylo-li pravomocnými rozhodnutími orgánu sociálního zabezpečení uloženo organizaci nahradit neprávem vyplacené částky ( § 112 odst. 1 zákona č. 121/1975 Sb.) a poživateli dávky vrátit dávku, která mu nenáležela ( § 62 odst. 2 citovaného zákona), nejde v řízení o návrhu podle ustanovení § 113 téhož zákona o nedostatek podmínky řízení ( § 104 odst. 1 o. s. ř.); v takovém případě jde o neexistenci právní skutečnosti, která odůvodňuje zamítnutí návrhu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 25. 8. 1981, [8 Co 1/81](#))

Navrhující organizace se svým návrhem domáhala vypořádání částky 11 698 Kčs, kterou musela na základě rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení v Praze nahradit, protože vznikl přeplatek na vdovském důchodu odpůrkyně. Požadovala, aby mu odpůrkyně zaplatila částku 8200 Kčs, která podle jeho názoru odpovídá míře jejího zavinění na vzniku přeplatku.

Krajský soud v Ostravě návrh zamítl, protože po provedeném dokazování dospěl k závěru, že nejsou dány podmínky pro vypořádání z hlediska ustanovení § 113 zákona č. 121/1975 Sb. Rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení v Praze, které ukládalo navrhující organizaci povinnost uhradit přeplatek na vdovském důchodu navrhovatelky, bylo totiž na základě jejího oprávněného prostředku v přezkumném soudním řízení, vedeném u krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 14 C 260/80, zrušeno a Úřad důchodového zabezpečení v Praze v době vydání napadeného rozsudku ještě znovu nerozhodl.

Navrhující organizace v odvolání namítala, že závěr soudu prvního stupně není správný, protože Úřad důchodového zabezpečení v Praze vydal rozhodnutí z 20. 12. 1979 č. 305 711 442, které je pravomocné a které výslovně zakotvuje solidární odpovědnost navrhovatele i odpůrkyně za přeplatek na vdovském důchodu odpůrkyně. Dále namítala, že její návrh neměl být zamítnut, ale že v řízení mělo být postupováno podle ustanovení § 104 odst. 2 a § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř. a soud měl vyčkat, až bude vydáno pravomocné rozhodnutí, které odpůrkyni uloží vrátit přeplatek v souladu s výsledky řízení ve věci sp. zn. 14 C 260/80 krajského soudu v Ostravě. Dále nesouhlasila se závěrem soudu prvního stupně spočívajícím v tom, že svůj návrh neopřela o dohodu o uznání dluhu odpůrkyní; naopak trvala na tom, že podle této dohody je odpůrkyně povinna uhradit ji škodu vzniklou zaplacením přeplatku na jejím vdovském důchodu. Teprve v dalším podání pak navrhující organizace sdělila, že rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení v Praze z 20. 12. 1979 č. 305 711 422 bylo Úřadem důchodového zabezpečení zrušeno a nahrazeno novým rozhodnutím, které není v právní moci, takže tu chybí to rozhodnutí, o které opírala svůj návrh. Vzhledem k tomu pak navrhovala, aby řízení bylo podle ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. zastaveno.

Odpůrkyně se k odvolání vyjádřila tak, že nejsou podmínky pro zastavení řízení, nýbrž pro potvrzení rozsudku soudu prvního stupně, který je správný.

Nejvyšší soud ČSR potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a uložil navrhující organizaci zaplatit odpůrkyni na nákladech odvolacího řízení částku 430 Kčs.

Z odůvodnění:

Odvolací soud se ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně, že předpokladem vzájemného vypořádání mezi organizací a příjemcem dávky podle ustanovení § 113 zákona č. 121/1975 Sb. je pravomocné rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení o povinnosti organizace nahradit přeplatek na dávce a o povinnosti příjemce dávky přeplatek vrátit, i když to ustanovení § 113 citovaného zákona výslovně neuvádí. Vyplývá to však z toho, že o nárocích na dávky důchodového zabezpečení rozhodují výlučně orgány sociálního zabezpečení a o povinnosti příjemce dávky vrátit neprávem nebo nesprávně vyplacenou dávku rozhoduje podle ustanovení § 62 odst. 2 téhož zákona ten orgán, který je příslušný rozhodovat o přiznání nebo odnětí dávky. Obdobně o povinnosti organizace nahradit neprávem vyplacené částky rozhoduje podle ustanovení § 112 odst. 1 zákona č. 121/1975 Sb. orgán sociálního zabezpečení, který je příslušný rozhodnout o dávce. Zákonná úprava výlučné pravomoci orgánů sociálního zabezpečení rozhodovat o důchodech pak znamená, že jen tyto orgány jsou oprávněny stanovit, zda dávka byla vyplacena neprávem nebo v nesprávné výši, a to v rozhodnutí, jímž ukládají příjemci dávky povinnost dávku vrátit, nebo v rozhodnutí, jímž ukládají organizaci povinnost dávku nahradit. Tímto orgánem není soud v nalézacím řízení, za nějž je třeba považovat řízení o vzájemném vypořádání podle ustanovení § 113 zákona č. 121/1975 Sb. Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že vznik odpovědnosti příjemce dávky či organizace za přeplatek nelze v tomto řízení posuzovat ani jako otázku předběžnou.

Protože Úřad důchodového zabezpečení v Praze o povinnosti odpůrkyně vrátit přeplatek na vdovském důchodu dosud nerozhodl, případně jeho rozhodnutí není dosud v právní moci, a jak nově přednesl navrhovatel a jak zjistil i odvolací soud ze spisu sp. zn. 14 C 141/81 krajského soudu v

Ostravě, není ani vůči navrhovatel v právní moci rozhodnutí o povinnosti vrátit přeplatek, chybí tu základní předpoklady pro vzájemné vypořádání; proto soud prvního stupně právem návrh zamítl.

Protože zde chybí pravomocná rozhodnutí o povinnosti nahradit, popřípadě vrátit přeplatek, nelze vycházet ani z tzv. uznání dluhu odpůrkyně, neboť předpokladem takového uznávacího projevu musí být rovněž odpovědnost za vrácení dávky stanovená rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení.

Návrh navrhovatele, aby řízení bylo zastaveno, je neopodstatněný, protože nedostatek pravomocných rozhodnutí o povinnosti organizace nahradit přeplatek a o povinnosti příjemce dávky přeplatek na dávce vrátit, nelze v řízení o vypořádání podle ustanovení § 113 zákona č. 121/1975 Sb. (na rozdíl od přezkumného řízení o takových rozhodnutích) považovat za nedostatek podmínky řízení, nýbrž v tom případě jde o neexistenci právní skutečnosti, s níž zákon spojuje vznik práva na vzájemné vypořádání.

Ze všech uvedených důvodů byl napadený rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrzen podle ustanovení § 219 o. s. ř.

Odpůrkyni byla přiznána náhrada nákladů odvolacího řízení, vzniklých jejím právním zastoupením za 1 hlavní úkon (se substituční přírážkou) 400 Kčs a 30 Kčs za tzv. režijní paušál ( § 224 odst. 1, § 142 odst. 1 a § 149 odst. 1 o. s. ř.).